

ИШЧЕЗЛИ

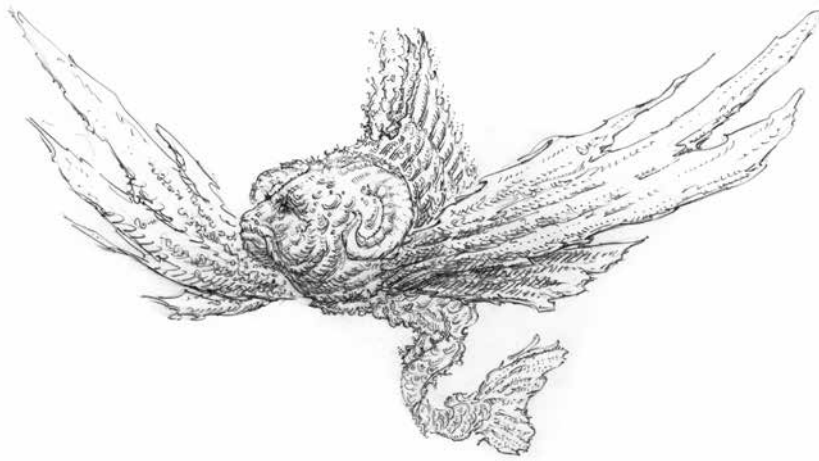
српска митологија

ИШЧЕЗЛИ

српска митологија

Написао

Миленко Бодиротић

Илустровали

Милош Вујановић

Драган Бибин

Ивица Стевановић

Дарко Аћимовић

Давид Танкосић

ОРФЕЛИН
ИЗДАВАШТВО

Посвећено свим ишчезлим бићима!

УВОД

иле и змајеви нису на-
просто нестали. Они су
ишчезли.

То подразумева несклад између света какав јесте и какав је био, или какав би могао да буде, раскорак између садашњости, с једне стране, и прошлости, или будућности, с друге. Они који се нађу у том раскораку осуђени су на неминовну пропаст, јер – како нас непрестано уче – треба живети садашњи тренутак. А уистину, свет је саздан од сећања и надања, од прошлости и будућности. Садашњости нема, она је нестварна, она је зев, рез у ткиву живота, она је мук и тишина која треба да нагласи претходни и наговести следећи трен.

Кад се нестварна садашњост протегне она постаје ништавило и тада се јавља чежња.

У једном речнику ишчезнути је нестајати тјелесно због душевне боли, нестајати од жеље.

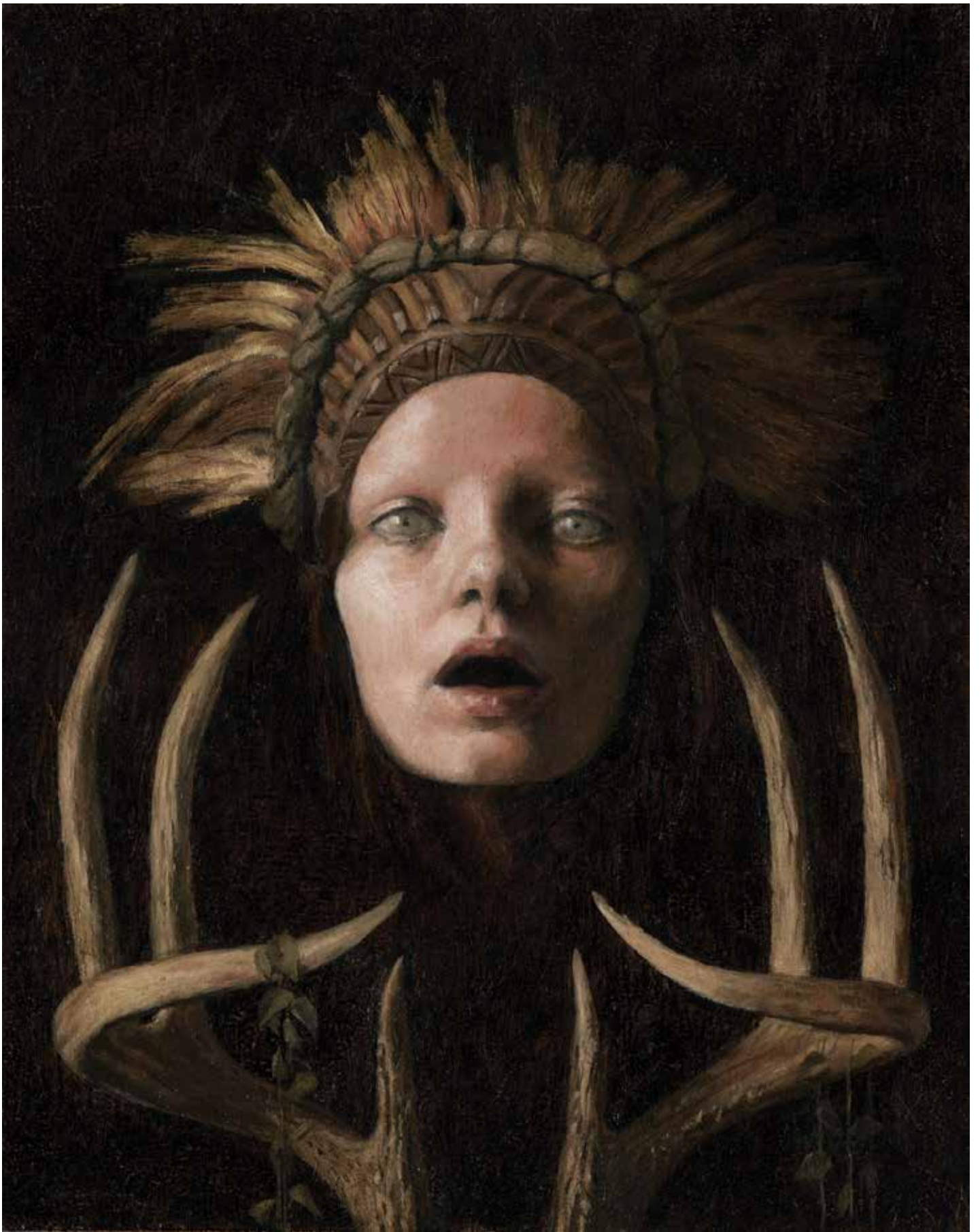
Каква је то бол, каква жеља, нагнала виле и змајеве да ишчезну? И шта је то што нас тера да мислимо о њима, да чезнемо за њиховим присуством?

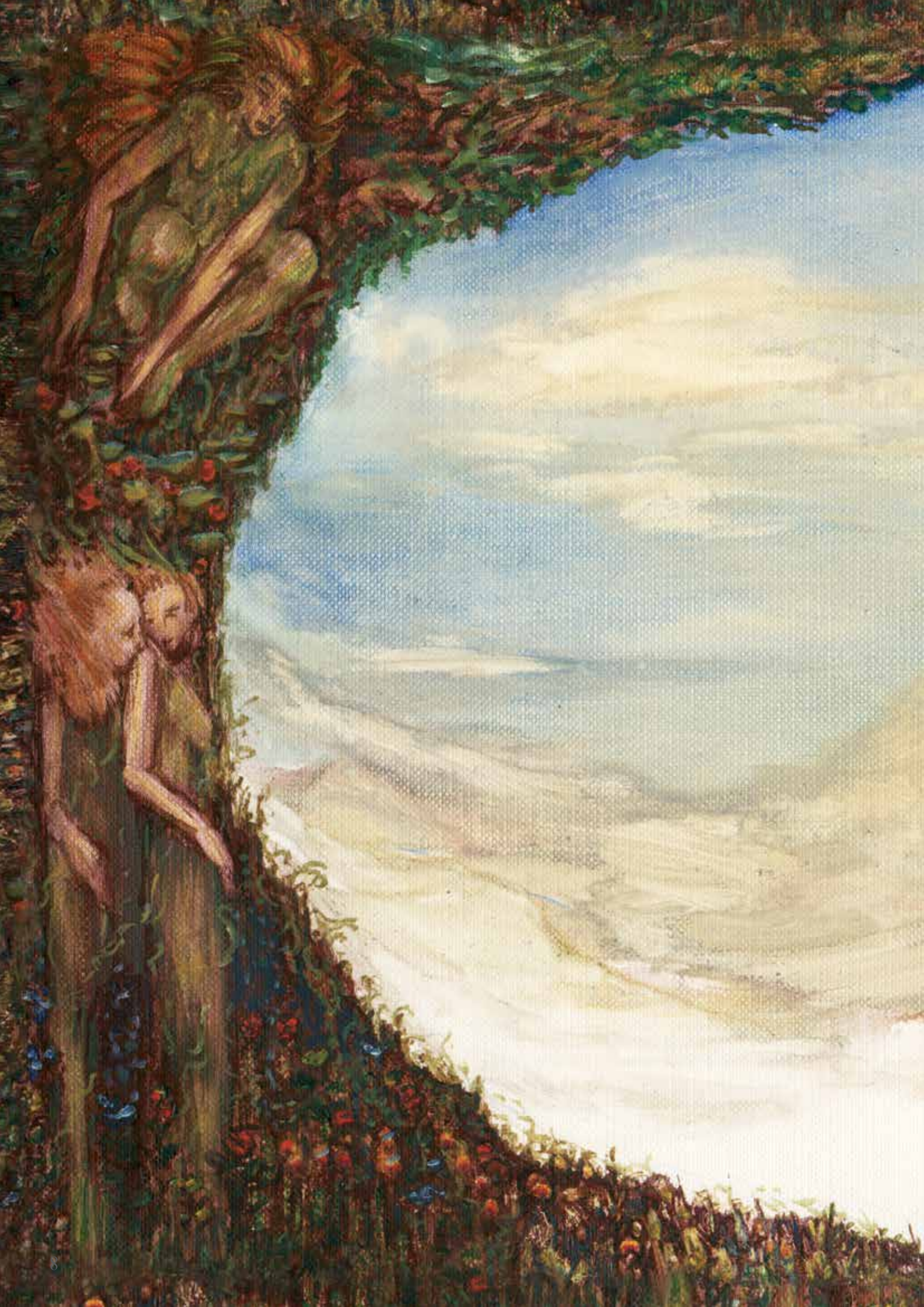
Виле и змајеви нису нестали! Они су ишчезли услед стравичне боли, сагорели

су у чежњи. Готово изнебуха обрели су се у свету коме више нису били потребни, коме су били само на сметњи, као лоша савест, свету ситном и шићарцијском, бучном и блебетавом, растороканом, обасјаном бестидним светлом, свету неспремном за тајне и велика дела, протегнутом у вечном сада. Подвизи, тајанства, сенке и заноси остављени су, у том свету, махнитима, онима с ума сишавшим. Као и мрачне стране.

Још само лудаци осете замах заборављеног крила и образе и чело им дотакне ноћни ветар. Они виде како из таме израђају рогови јелена и бледо вилинско лице, под оглављем, полуотворених усана. Те усне им нешто шапућу, али они не знају шта.

Ми слутимо да је свет нешто друго, много топлије, присније и слободније од овог јада који нам се нуди, у којем скапавамо. Чежња за вилама и змајевима жеља је за тајном и слободом.

ВИДЕ

Пссст, шихо...!

Читаоче,
од овој шренушка
морамо бити пажљиви,
прибрани и мирни, јер
улазимо у свети ћудљивих
и недокучивих бића
и сваки наш немар и
непажња, свака наша
лакомисленост, на коју
смо навикли у уобичајеном
свету, сакриће понеку
лејошу, шум, или граџоцен
мирис тих створења
која живе пришајено и
скрило, далеко, што даље од
људских станишта. Улазимо
у неуреједне, тамне шуме и
стоујамо на осунчане пројланке,
ливамо и шишомим и дивљим
водама изворâ, рекâ, језерâ и једној
мора, корачамо ливадама и папњацима,
прашимо ловидбу облака над њима
и сенке тих облака. Ништа нам не сме
промаћи, јер желимо да уђемо у вилински
свет, свет слободан од две најтеже
нужности – нужности смрти, којој подлежу
људи, и нужности вечности, на коју су
осуђени бојови. А сада, само шихо и обазриво!
Крочићемо у свет лејих и слободних бића.

ТАМНЕ ВИЛИНСКЕ СТРАНЕ, ИЛИ МОЖДА

оживећемо љубав, патњу, срећу и бол, усхићења и клонућа, радост и тугу, путоваћемо осунчаним крајолицима и главињати пределима мразним и мрачним, без зрака наде и искупљења, смејаћемо се, кикотати, ридати и грцати, ширићемо руке као за загрљај и грчевито ломити прсте у властитом крилу, загледани у ништа, волећемо и мрзети, можда. Бар они срећнији међу нама. То је највише што можемо очекивати.

Они који тврде да су увек и заиста срећни глупи су, или лажу. Првима није замерити, други су подлаци и ваља их се клонити. У искушењима што ће доћи још нам само слаткоречиве злице требају.

Можда ништа тако не спаја виле и људе као тамне вилинске стране? Можда те тамне стране и не постоје него су их људи измислили из потребе за блискошћу, за оправдањем, из потребе да све сведу на сопствену меру, из зависти, из страха да се неко не узвиси и уздигне? Можда оне сведоче више о људима и њиховој болној потреби да изнова и изнова приповедају

приче о свом посрнућу и паду, него о вилама? Можда као кроз маглу обману и претворности и кроз те приче пробијају зраци истине? И баш због тога их је, можда, вредно саслушати!

Познате по својој неописивој лепоти, виле имају и једну наказну страну: њихове ноге, од колена па наниже, животињске су, а уместо стопала имају папке – козје, или оне кошутине – или, пак, копита, као магарци и мазге.

Виле су заштитнице и пастирке животиња – срна, јелена, дивокоза и њихових стада – оне су, као господарице дивљине и људима ненастањених предела, и саме дивље и у таквим њиховим ногама не би било ничег чудовишног. Напротив, животињске ноге би само показивале да су и саме део необузданог и неспутаног, дивљег света.

Али људи тврде да се виле стиде својих ногу, да се због њих облаче у дугачке беле хаљине, да ходају као да лебде, или да се одмичу попут сенке, или хлада, да су у страшној погибели они који кажу да су им видели папке, или копита, као они јадни бербери који би угледали козје уши цара Тројана, да су дакле виле свесне

своје наказности. А такве су, чудовишне и наказне, само зато што нису као они, као људи, који се диче својим кљакавим петопрстим стопалом, као и свиме што је њихово.

Наказан је онај који је ружан, унакажен и чудовиштан, онај који није као остали, а наказање, или наказаније, је казна, јер другачије и различите увек ће она стићи, па је прича о вилинским копитама и папцима само каштига за верност природи и њеним бићима.

Виле су сујетне и славољубиве због своје лепоте, умећа играња и певања. Завидљиве су према сваком људском бићу које би им се у томе могло приближити. Тако се приповеда како веома лепим девојкама загорчавају живот, нагрђују их и терају у пропаст. Људе који добро играју често хватају у своје коло и врте их и окрећу све док јадници не повилене и помахнитају, помере памећу у том непрестаном ковитлацу што их носи. Пред јутро их оставе на пољу, на трави, под неким дрветом, измождене и полулуде, неспособне за живот, али још увек прејакe за смрт, оставе их да се потуцају светом и показују му, избезумљеним погледима и покретима, страхоте вилинске срџбе и зависти.

У једној песми се пева како Краљевић Марко и Милош Обилић јашу кроз Мироч планину, па Марко моли побратима да запева. Милош се правда како би

то радо учинио, али му је вила Равијојла забранила, а Марко га опет уверава како нема чега да се плаши док је с њим.

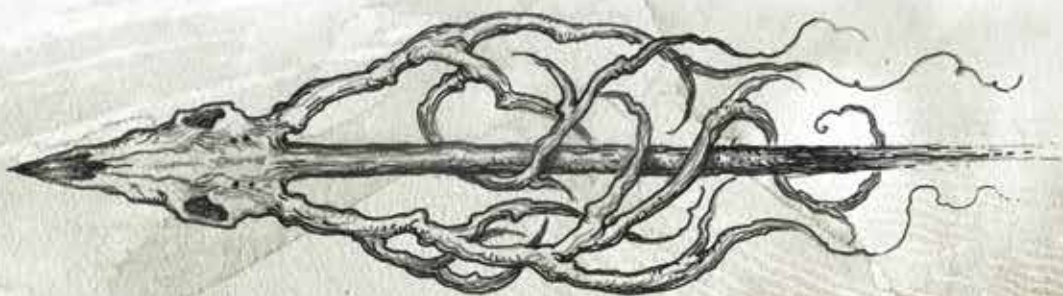
Сами су у планини кроз коју меко газе копита Шарца и Ждралина, сунце се пробија кроз лишће и светлим пегамa им шара лица, токе на прсима, вратове коња и Маркове мирне шаке на јабуци седла. Понескад, готово у полусну, Марко дигне десну руку, окрене је и осети како му сунце, пре него што мину у хлад, кратко пољуби длан. Спокојан је и сигуран, као да није човек већ неки утврђени, неосвојиви град.

И Милош почиње да пева, испрва тихо, готово у пола гласа, а онда га песма понесе и он више не јаше кроз планину већ је сав у некој старој слави и јунаштву, које је тим веће што је давно и прошло; сад га обасјава неко унутрашње сунце од чије би тоpline и светлости сав да се распрсне и умре у меканој милини и сјају. Не чује више ништа сем властите песме, не чује ни како вила покушава да га натпева.

Тад му се у грло и у срце зарију две стреле, које као да је неко одапео у истом трену. Песма ишчезне. Остане само краткотрајан јаук и смрт. Мртав је.

Све оно што ће касније доћи – Маркова потера за вилом, Шарац који готово да лети, Равијојлина потрага за чудотворним травама и оживљавање Милоша – готово да и није важно. Битно је искуство смрти.

Све време вила и Марко Краљевић, који је и сâм млечно вилинско дете, као да

играју једну праисконску игру са Милошем, игру која се зове увођење у други свет, у којој Равијојла забрањује, а Марко наговара на кршење забране. Из те се игре, ако је водич добар, излази наново рођен. У противном – свим играма је крај.

И заиста, Милош се буди, лепшег грла и здравијег срца. Чини му се да је утврђени, неосвојиви град.

Виле су осветољубиве према онима који трагају за њима, као ловци за зверкама (и иначе не подносе ловце, тај огавни људски сој), као и према онима који нагазе на њихова *кола*, или *игришта*, места на којима воле да играју. Једни тврде да је нарочито опасно нагазити на коло десном ногом, а други, малобројнији, кажу да је још горе ако се то учини левом. Први су дешњаци, а други леваци. Вила им одузима ону половину тела којом су крочили у забрањени простор, па после животаре, полумртви, полуживи, вукући онај одузети део себе као да је туђ.

Према љубавницима који их напусте виле су окрутне. Неког је Ђураша, из Куча, у Црној Гори, волела вила, али ју је он оставио и оженио се. Недуго после тога, док је тражио одбеглог ждрепца, ухвати га ноћ у планини. Ноћ је била млака и ведра, лепа, мирисна и ништа није слутило на зло, кад се појавише два огња, један од Никмараша, а други од Каженика. Човек их је гледао у чуду, час један час други, и учини му се да чује неке гласове,

као препирање, претње и молбе из њих. А онда се огњи ступише, брзином коју није могло да прати око и састаше се над њим. Оно што се после догодило тек је немушто и нејасно сећање.

Ждребац се сам вратио, а њега су ујутру нашли свег пребијеног и модрог и однели кући. Боловао је три месеца и прездравио је, али никада више није био као пре.

Кад би се сећао те ноћи, а често би то чинио, јер она му је сломила живот, поделила га на пре и после, Ђураш је говорио да је добро што су била два пламена. Онај од Никмараша би га сигурно убио, а у оном од Каженика још увек је пламсала љубав.

— Она ме је спасла! — говорио је, док његова жена све то слуша и три пута, кришом, плуцка преко левог рамена.

Виле своје вилинске градове граде од костију коња и јунака, а то је чудна грађа, која захтева многу смрт, а кад је понестане, те грађе, ове неимарке знају да заподену неразумљиве и безразложне битке. Витезови и њихови гојни коњи, прелепих очију, ломе се и падају као да их неки оријашки дрвосеча сече.

Нико не зна где се налазе ти градови. Неки мисле да су у недоступним и нестварним, готово измаштаним горама, а други да су у облацима. Понекад, кад сунце залази и спрема се олуја, а хоризонт поприми боју крви у коју је капнула вода,

могу се видети њихови темељи од свиле и скрлета како плове, лебде и лепршају изнад нас, док се муње и громови играју по небу као деца.

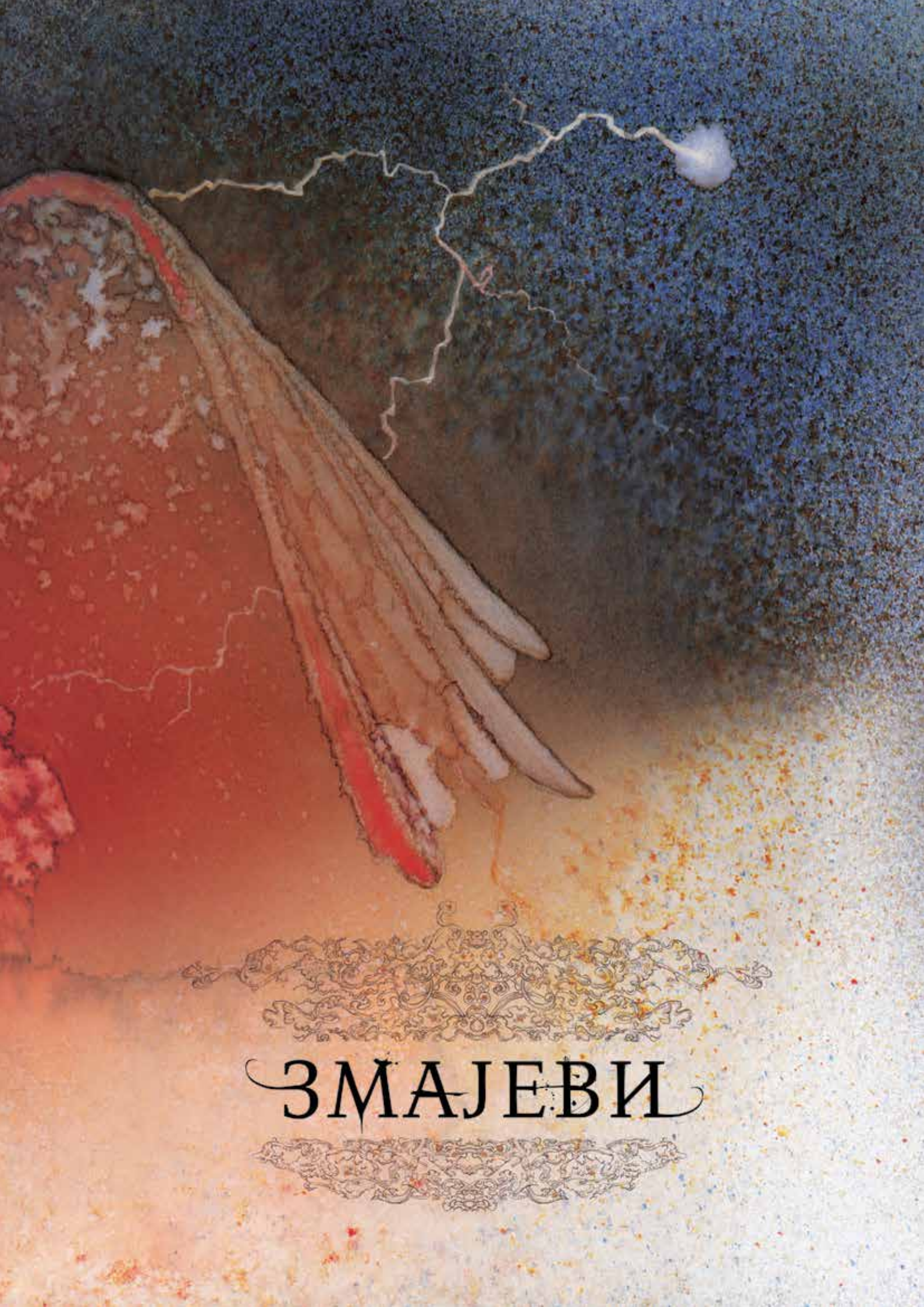
Виле су и избирачице мртвих. Оне после битака ходају бојиштима – над којима

гракћу гавранови, ржу усамљени коњи и лепећу на ветру бесмислене, тужне заставе – и обилазе изгинуле ратнике. Оне које одаберу воде са собом, у своје чудновате градове, тамо негде у горама, или у облацима. Можда?

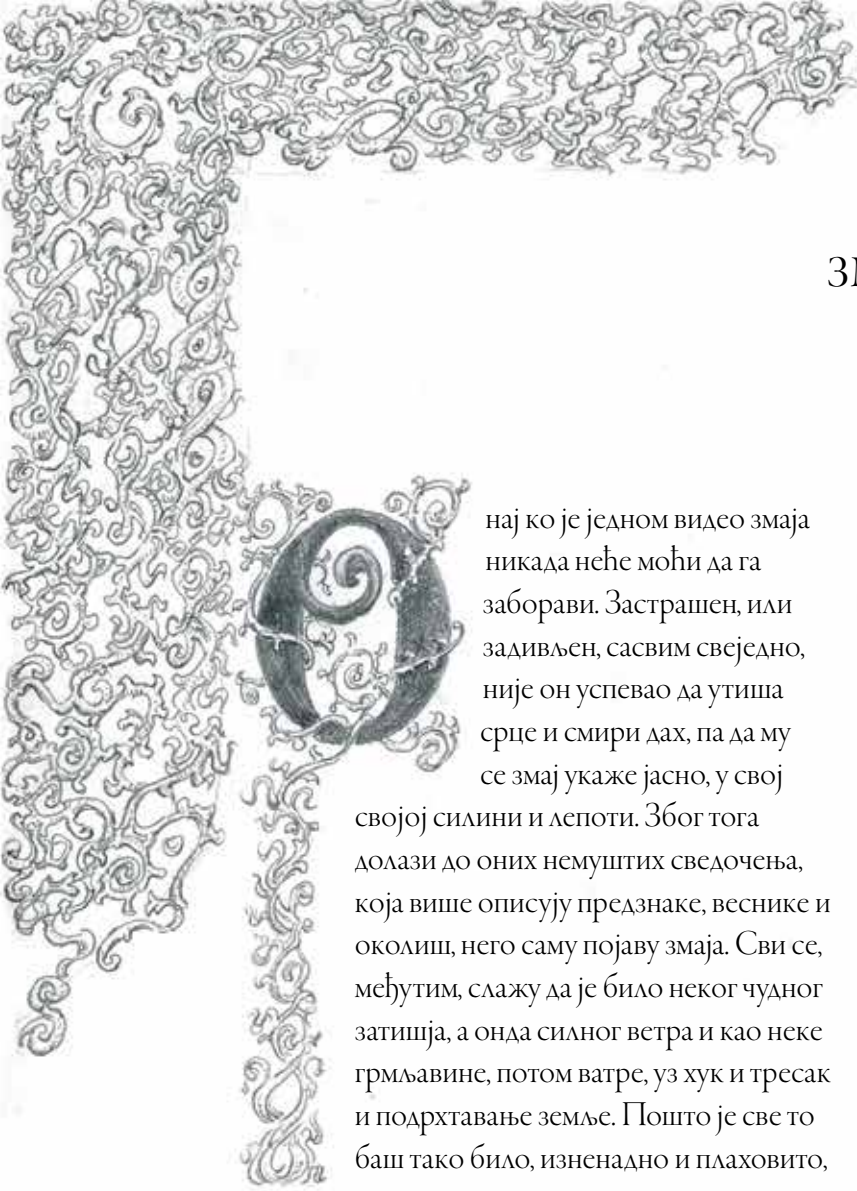

ЗМАЈЕВИ

ЗМАЈ

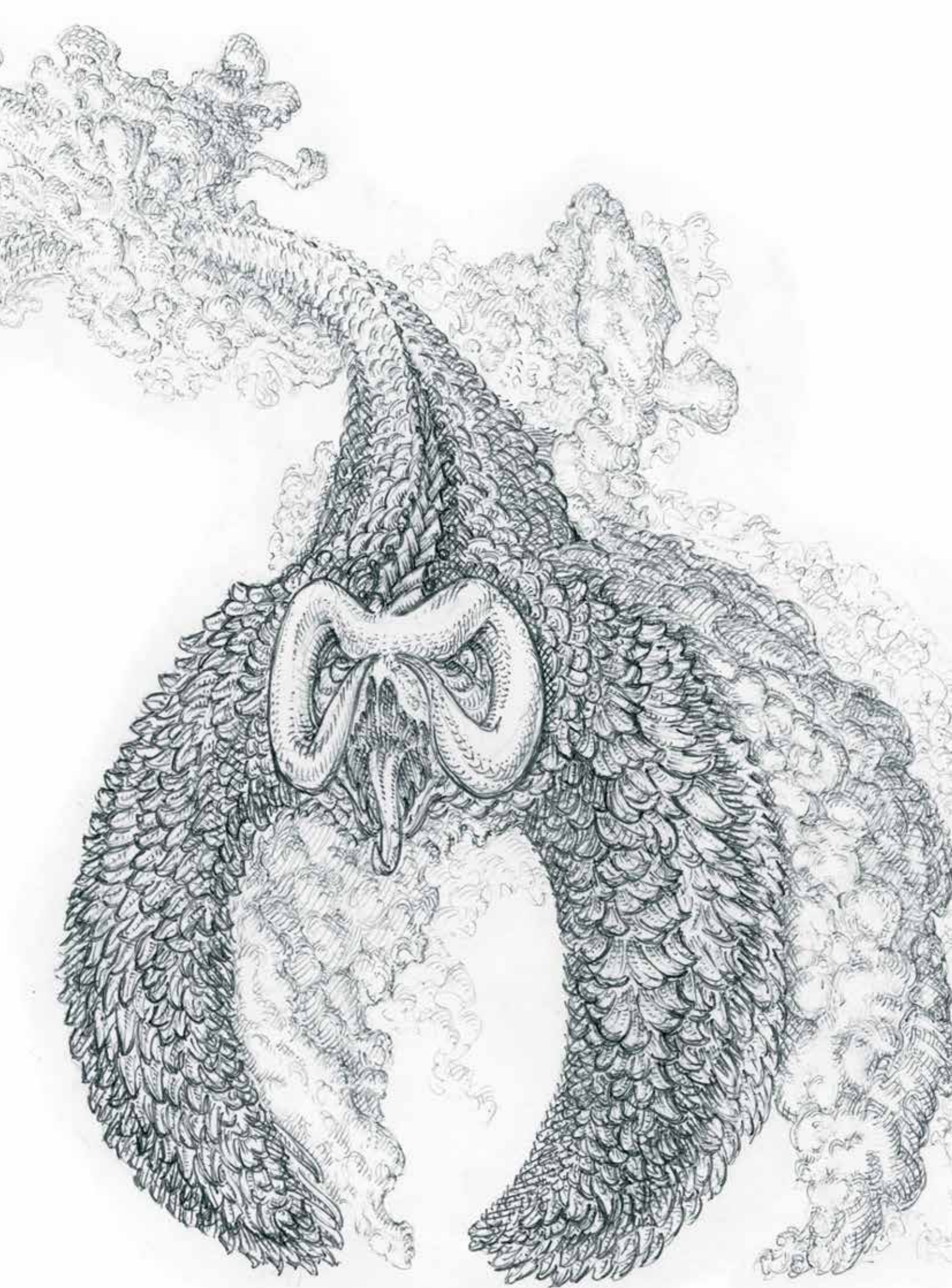

Нај ко је једном видео змаја никада неће моћи да га заборави. Застрашен, или задивљен, сасвим свеједно, није он успевао да утиша срце и смири дах, па да му се змај укаже јасно, у свој својој силини и лепоти. Због тога долази до оних немуштих сведочења, која више описују предзнаке, веснике и околиш, него саму појаву змаја. Сви се, међутим, слажу да је било неког чудног затишја, а онда силног ветра и као неке грмљавине, потом ватре, уз хук и тресак и подрхтавање земље. Пошто је све то баш тако било, изненадно и плаховито, није ни замерити нашем сведоку на збрканости сећања која ће му остати

засвагда, па чак и после смрти, јер прича о змајевидцу наставиће да обележава његову породицу, децу, унукe и праунукe, једнако као и оно место на којем је змаја угледао. Тако се сада Змајевцем зову и речица код Краљева, и планински врх у Драгачеву и извор код Зворника, а Змајевом село код Новог Сада и Змајевом водом извор у Куршумлији.

На несрећу, данас знамо много више о змајевима него што су знали људи који су их некада сретали. Кажемо на несрећу, јер што ми више знамо о њима змајеви се све ређе појављују, па како се ближи време када ћемо знати све о свему, тако ће нестати још једне лепоте у свету – змајеви се више неће појављивати.

МЕТАМОРФОЗЕ

Најстарије змијино име било је *краса*. То је можда могло доћи од *красна, врло лијена*. Али, у скривеном средишту тог имена, као заматак у јајету, из кога ће се једном излећи млада гуја, плута корен *крес*. Из њега ће изнићи речи *кресати*, ударом кремена о оцило приврати искру, њоме запалити огањ, и *кресови*, оне велике ватре што се за летње ноћи пале по брдима, и *красота*, која у почетку беше тек задивљеност пред пламсањем ватре, пред њеном светлошћу.

У самом праимену змије крије се могућност њеног преображаја из бића воде и земље у биће ваздуха и ватре. Та могућност је већ у њој, пламен који ће се усправити, притајени летач и огањ на небу.

Тако краса у себи сажима сва четири елемента од којих је саздан свет: земљу и воду, као змија, те ватру и ваздух, као змај.

Када змај скине кошуљицу, свуче свој свлак, онако као што то чини змија, испод њих се појави човек, леп и наг. Слично је и са овнујским руном, шарановим крљуштима или перјем петла. Змај живи само дотле док може да се мења, непрестано

преображава – у животиње, људе, муње и оно што је изнад њих, као што вила живи само дотле док је скривена. Оно што су за вилу крила и окриље, то је за змаја његов свлак. Ништа спољашње и површно, већ сама суштина, веза са скритошћу и животињским. И када лете, оно што остаје иза њих преображени су животињски трагови, лискунске крљушти змија, или риба, или пламена пера, змајотресине. И као што крађа вилинских крила и окриља претвара вилу у жену, а њихово уништавање је убија, тако и спаљивање змајевског свлака убија змаја, прекида вртоглави низ измена облика, остављајући га у недовољном и оскудном једном, без метаморфоза и промена.

Тако змај умире.

Све оне песме и приче о змији младожењи заправо су приче о змају. Његово зачеће у утроби до тада бесплодне мајке, уз помоћ крила чудновате, златокриле рибе, зачеће је од змајевског оца; вођење сватова на дугом путу, под модрим облаком, да их сунце не огреје, да их роса не ороси, змајевски је посао. Ако ико разуме облаке и господари њима, онда је то змај.

У једној од тих песама девојка описује брата змију, који је свукао кошуљицу и

преобразио се пред њом у младића са вучијом шапом и орловим канџама, пламеног даха. И додаје:

Диван ли је, јад га задесио!
И мени је ноћас говорио,
Да ће сутра лећет' под облаке,
За годину дома доћи неће.

Песме се завршавају змајевом смрћу, у тренутку када мајка, да би сачувала синовљево људско обличје и спречила његов преображај, кришом спаљује змијски свлак.

На огањ је сина изгорела.

Најчуднија је, чини се, метаморфоза змаја у дугу. Али само наизглед. Змија је већ са својим протегнутим телом и својим бојама дуга на земљи. Змај ће је само уздићи.

Постоје две пословице. У првој од њих Бог забрањује да се дира змија јер је

она његов штап. У другој нешто слично каже за дугу. Прва доле, друга горе.

Змај ће, тако, успоставити круг између земље, воде и неба. Ништа природније од тога.

И змајевити људи, они који воде порекло од змајева, чувају заостале трагове метаморфоза. Понекад је то само начин на који ходају, гордо и лако, уздижући се од земље, као да немају истинску тежину. Понекад је то шум који се чује кад замахну руком и који је тек спомен на ишчезло крило.

Неки од њих имају прамен вучије длаке на мишици, другима десна шака личи на орлујску канџу, или шапу вука, а веома ретки под пазухом крију заматак крила.

То су снажни и плаховити људи, који лако мењају расположење и не знају шта ће са собом, ни са светом око себе. Заробљени у властитом обличју, обележени атавистичким знаком, они су, најчешће, бунтовни и несрећни.

ЛИЦЕ ЗМАЈА

уди су лица: лице детета, дечака, младића, зрелог човека, старца, лице девојчице, девојке, жене, старице. Она се мењају, развијају, расцветавају, старе и грубе, али увек задржавају неку скривену нит, облик усана, начин на који се оне смеше, или грче, поглед, покрет обрва, мрешкање чела, заобљеност образа, истуреност браде, или чврстину вилице. Та нит чини јединственим сваког човека у менама кроз које пролази, она му каже, поуздано, без гласа, да је он баш тај човек, да може бити миран, јер није се изгубио.

Људи умиру кад им се потроше лица, кад постану зборане, непокретне и отежале маске које им смрт полако навлачи. Њихова лица их више не слушају, она живе некаким својим засебним, отупелим животом одебљале, непокретне коже и угаслих очију, без осмеха, уковрцаних, седих, истањених и подивљалих длака. Она нит се губи и све се утапа у тамним, безмерним и лењим водама истоветности, које неки зову смрт.

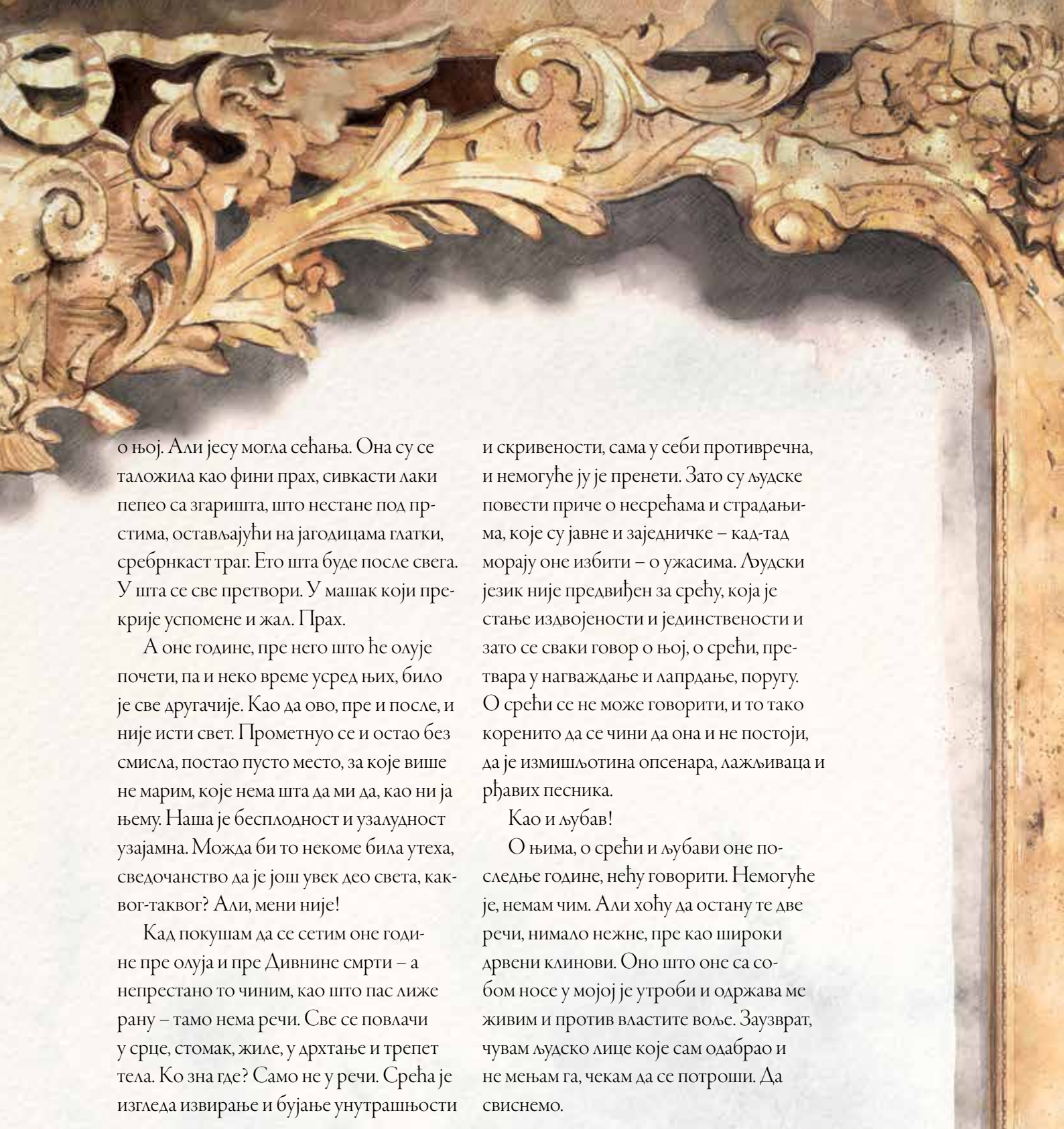
Познавао сам човека који је морао дубоко да забаци главу уназад, савије врат, да би ме погледао. Био је стар, а очи су му покривале згужване наслаге од танке, суве коже, прошаране плавичастим жилицама, оно што некада беху очни капци. Када би забацио главу он је varaо маску смрти и видео би још само хрбат властитог носа и можда моје теме и део чела. Не знам шта је мислио о виђеном, јер лице му се истрошило и није изражавало ништа. Знао је шта следи, бар му се чинило да зна, и није био тужан због тога. Напротив.

Ја нисам човек, али имао сам сва она људска лица о којима говорим. Имао сам и лице змије, шарана, овна, орла и петла. Животињама је читаво тело лице. Био сам и дрво, најчешће широка, разграната буква, попрскана пегама сунца. И извор, језеро, река. Био сам и ветар и муња. Веома често муња.

Живео сам дуго, стотинама година и још сам жив. Док сам мењао лица смрт ми није могла ништа, нити сам мислио

о њој. Али јесу могла сећања. Она су се таложила као фини прах, сивкасти лаки pepeo са згаришта, што нестане под прстима, остављајући на јагодицама глатки, сребрнкаст траг. Ето шта буде после свега. У шта се све претвори. У машак који прекрије успомене и жал. Прах.

А оне године, пре него што ће олује почети, па и неко време усред њих, било је све другачије. Као да ово, пре и после, и није исти свет. Прометнуо се и остао без смисла, постао пусто место, за које више не марим, које нема шта да ми да, као ни ја њему. Наша је бесплодност и узалудност узајамна. Можда би то некоме била утеха, сведочанство да је још увек део света, каквог-таквог? Али, мени није!

Кад покушам да се сетим оне године пре олуја и пре Дивнине смрти – а непрестано то чиним, као што пас лиже рану – тамо нема речи. Све се повлачи у срце, стомак, жиле, у дрхтање и трепет тела. Ко зна где? Само не у речи. Срећа је изгледа извирање и бујање унутрашњости

и скривености, сама у себи противречна, и немогуће ју је пренети. Зато су људске повести приче о несрећама и страдањима, које су јавне и заједничке – кад-тад морају оне избити – о ужасима. Људски језик није предвиђен за срећу, која је стање издвојености и јединствености и зато се сваки говор о њој, о срећи, претвара у нагваждање и лапрдање, поругу. О срећи се не може говорити, и то тако коренито да се чини да она и не постоји, да је измишљотина опсенара, лажљиваца и рђавих песника.

Као и љубав!

О њима, о срећи и љубави оне последње године, нећу говорити. Немогуће је, немам чим. Али хоћу да остану те две речи, нимало нежне, пре као широки дрвени клинови. Оно што оне са собом носе у мојој је утроби и одржава ме живим и против властите воље. Заузврат, чувам људско лице које сам одабрао и не мењам га, чекам да се потроши. Да свиснемо.

Олуја је нагомилани бес, срџба, очај, а пре свега неизмерна и дуга, готово вечна глад, чије поноре нико иоле сит не може сагледати. Животиње, дрвеће и биљке слуте је данима пре, још за лепог, сунчаног времена и благих ноћи. А чини се – и заиста је тако – једна кора хлеба могла би је зауставити, тек мрвице. Само што ни њих нема.

Олује људима почињу изненадно, зато што су без милости. Они их осете по кретању ваздуха, слојевитих ветрова и облака, по шуму лишћа и понашању животиња. А онда је већ касно.

Оне године о којој причам, моје последње, мада је већ прошло скоро десетлеће, олуја је хрупила изненадно. Нико, па ни ја, није је предосетио.

Нагрнуле су јадне и сироте душе мртворођене и некрштене деце, самоубица и утопљеника, нежењених и неудатих а умрлих, громом усмрћених, несталих, без трага ишчезлих над којима није читано опело. Ковитлају се у ваздуху и обрћу, градећи тмасте, ниске облаке, вриште, циче и ридају. Плач и јецаје им односи ветар и заплиће у грање. А најтужније међу њима, најгладније, само отварају уста, широко, без гласа, немо, као рибе. Као пеш.

Гладне су, миле, заборављене душе и пустоше све пред собом: винограде, воће, поља јечма, пшенице и зоби. Њихове ледне сузе шкропе земљу као град.

Дан и ноћ су се спојили. Није више свитало.
У једном од тих дана, или ноћи, гром је, на пољу, убио Дивну.

О Дивни, живој, не могу да говорим. Она је, за мене, саздана од оне две речи које више нећу изговорити.

Лежао сам крај ње, у пољу, држао сам је у крилу. Љубио сам јој чело, образе и усне, дланове и танке прсте. Прислањао сам их уз свој врат. И плакао сам, попут оних гладних душа.

Киша је падала. И лед. Било је мрачно, ни дан, ни ноћ.

Лежао сам уз Дивну, данима, на киши, и грлио сам је, свијао се уз њу. На крају шапнух:

— Мокри смо!

Као да ће јој то наудити. Као да је још увек жива.

Могао сам да је сахраним било где. Најбоље међу боровима, где ће је покривати миришне иглице. А онда помислих

како ћу је једном, можда, угледати горе, згрченог лица, зинулу као пеш. Како ће врштити и суновратно бежати опазивши моје истинско лице. Лице змаја.

Тако сам је однео у село, притиснуто кишом, ниским облацима и ветром, згасло и изгубљено као последњи пламсаји воштане свеће пред свитање. Оставио сам је под орахом, дрветом мртвих. И тада се свет прометнуо. Свет у коме је Дивна мртво, мокро и хладно тело, ствар под дрветом, леш, није више био исти. Није био мој.

Крочио сам у други свет и у олују какву никада нисам видео. Трајала је пре-дуго, као да никада неће стати, и била је бесомучна.

Неко је призвао несмирене душе и пустио их да искале свој бес, да покушају

да утаже глад. И није их водио. Оставио их је саме, да луде у разузданости и очају. Њихову срцбу могао би утолити само живот, управо оно што им је одузето, што немају, што вапи да се задовољи. Све су то била млада лица, лица мртве деце, девојка, младића, извитоперена усхитом слобода и страхом да ће она, слобода, сваки час нестати. Као да се цео живот са његовим радостима и патњама сажео у један трен, јер другог неће бити, јер је сваки можда последњи, онај после кога ће се вратити у пепељави свет сенки. У свом дугом животу нисам видео ништа лепше, ни ружније од тих лица. Покретали су их слобода и страх. Нисам знао шта их, од тог двога, чини лепим, а шта ружним.

Летео сам међу њима, кроз црно-сивкасте левкове саздане од њихових тела без тежине, од облака и кише, од потрганог лишћа, грожђа, жита. Вриштале су и бежале страдалничке сени кад би ме угледале и црnilо олује се њихало и увијало, као да ће се прекинути негде у својој најтањој нити и одлетети, попут засебног света, излуделог и узаврелог.

Ја не знам какво је моје истинско лице, оно које попримим док летим кроз олује. Ако је и оно истинско? Али знам да све бежи од њега, од тог лица. Не знам ни какво ми је тело, уопште – ко сам? Али волео бих да сам животиња, да сам јединство, склад у том незнању.

Једино знам да сам жив док летим кроз левкове. У једном од њих, оном најширем,

на његовом дну, у корену, кућа је од камена. У њој гори ватра и дим се диже право, као да ни дашка ветра нема.

Лето је, а у кући, крај распаљеног огњишта, седи старац, лица загњуреног у шаке. На прагу је вечности.

— Дошла си! — промрмља између дланова, не померајући се.

Стојим на вратима.

— Уђи, уђи! — прозбори и забаци главу, као да није његова. Готово да сам чуо туп удар лобање о наслон столице. Испод наслага зборане коже, онога што некада беху очни капци, приметих крајичак влажног сјаја ока, левог, мутног и као жабљег. Десно је покривала беличаста мрена. Било је слепо.

И заиста сам ушао. Није ми био потребан његов позив. Због тога сам и дошао, јер он је био срце олује.

Оно лево око се кретало, пратило мој ход.

Соптао је, једва дишући, као да хвата последњи дах:

— Радујем се што си дошла. И што си грозна.

Нисам знао да ли лаже. И није ми било важно. Сада знам да је говорио истину и није ми важно. Али старац се варао: ја нисам смрт.

Нагнуо сам се над оно његово лево око и сада је, надам се, јасно могао да види своје лице.

Док сам излазио чуо сам га како грца и гуши се у сузама. Први пут је плакао.

САДРЖАЈ

УВОД 6

илустровао Драган Бибин

ВИЛЕ

КАКО СЕ РАЂАЈУ ВИЛЕ 10

илустровао Милош Вујановић

О ВРСТАМА ВИЛА 14

илустровао Милош Вујановић

ВИЛИНСКИ ПОСЛОВИ 24

илустровао Милош Вујановић

ВИЛИНСКИ ХЕРБАРИЈУМ 33

илустровао Милош Вујановић

ПРИЧА О ВИЛИ МЕГЛИНКИ 52

илустровао Давид Танкосић

ПРИЧА О ХРСТУ НЕМУШТОМ, ХРОМОМ ВУКУ
И ВИЛИНСКИМ СТАДИМА 58

илустровао Дарко Аћимовић

ТАМНЕ ВИЛИНСКЕ СТРАНЕ, ИЛИ МОЖДА 66

илустровао Ивица Стевановић

ПОЉУБАЦ ЗА МИЛАНА ТОПЛИЦУ 72

илустровао Драган Бибин

УМИРУ ЛИ ВИЛЕ 78

илустровао Милош Вујановић

ЗМАЈЕВИ

ЗМАЈ 86

илустровао Милош Вујановић

КАКО НАСТАЈУ ЗМАЈЕВИ 88

илустровао Милош Вујановић

ГДЕ И КАКО ЗМАЈЕВИ ПРОВОДЕ СВОЈ ДУГИ ВЕК 92

илустровао Милош Вујановић

ЗМАЈСКЕ ЉУБАВИ 98

илустровао Милош Вујановић

ЗМАЈЕВСКА ШКОЛА ЛЕТЕЊА (ЗА ОСУЈЕБЕНЕ ЛЕТАЧЕ) 102

илустровао Милош Вујановић

МЕТАМОРФОЗЕ 108

илустровао Ивица Стевановић

ЛИЦЕ ЗМАЈА 112

илустровао Драган Бибин

ЗМАЈЕВИТИ ЉУДИ 118

илустровао Милош Вујановић

КАКО СЕ РАЂАЈУ ВИЛЕ
О ВРСТАМА ВИЛА
ВИЛИНСКИ ПОСЛОВИ
ВИЛИНСКИ ХЕРБАРИЈУМ
ТАМНЕ ВИЛИНСКЕ СТРАНЕ
УМИРУ ЛИ ВИЛЕ

КАКО НАСТАЈУ ЗМАЈЕВИ
КАКО ЗМАЈЕВИ ПРОВОДЕ СВОЈ ВЕК
ЗМАЈСКЕ ЉУБАВИ
ЗМАЈЕВСКА ШКОЛА ЛЕТЕЊА
(ЗА ОСУЈЕЂЕНЕ ЛЕТАЧЕ)
МЕТАМОРФОЗЕ
ЗМАЈЕВИТИ ЉУДИ

ISBN 978-86-6039-011-2

9 788660 390112